

A Szerzői Jogi Szakértő Testület szakvéleményei

Sajtótermékek összehasonlító vizsgálata és a kapcsolódó szerzői jogi kérdések

Ügyszám: SZJSZT 6/2005

A rendőrség által feltett kérdések:

1. A korábban a vizsgálat céljára rendelkezésre bocsátott iratok gyűjteményes műnek számítanak-e?
2. Az M. Magazinban mik azok a momentumok, amelyek alátámasztják, hogy az R. Kiadó szerkesztési elvével azonos és azt durva módon sérti? (szedési hiba, helyesírási hibák, képek minősége, borítólapon hasonlósága, tartalmi-formai megjelenés)?
3. Sz. P. azzal, hogy az M. Magazin részére átadta az általa elkészített riportokat és önéletrajzokat, majd az M. Magazin azt megjelentette, megvalósult-e a Btk. 329/A §-a (1) bekezdésébe ütköző, a szerzői vagy szerzői joghoz kapcsolódó jogok megsértésének a bűncselekménye?
4. Az M. Magazin a korábbi kiadásaihoz képest ezt a számot 50,000 példányban kívánta megjelentetni, a korábbi 5,000-hez képest. Megállapítható-e, hogy az M. Magazin a szóban forgó kiadvány megjelentetésével az R. Kiadó Kft.-nek milyen mértékű vagyoni hátrányt okozott?
5. A szakértő az ügygel kapcsolatos egyéb véleményét, észrevételeit tegye meg.

Az eljáró tanács szakértői véleménye:

I. Bevezető megjegyzések:

- 1) Az eljáró tanács a következő iratok és anyagok alapján alakította ki véleményét:
  - a megküldött rendőrségi iratok (különösen Sz. P.-nek a rendőrségi iratok között található cikktervezetei);
  - az M. Magazin 2004. decemberi száma;
  - az R. Kiadó 2004. decemberi „A 100 leggazdagabb magyar 2004-ben” című „exkluzív kiadványa;”
  - A H. lap 2002. novemberi és 2003. novemberi „extra különszáma,” mindkettő „A 100 leggazdagabb magyar” címmel.
- 2) Az eljáró tanács a fenti kérdések megválaszolása előtt azt tette vizsgálat tárgyává, hogy az Sz. P. által elkészített szócikkek önálló szerzői jogi védelem alatt álló műnek minősülnek-e, illetve hogy ezek vonatkozásában a szerzői jogok átszálltak-e az R. Kiadóra.

Az Szt. 1. §-ának (3) bekezdésében foglaltaknak is, amely szerint „[a] szerzői jogi védelem az alkotást a szerző szellemi tevékenységéből fakadó egyéni, eredeti jellege alapján illeti meg.” Az Szt. fent idézett 1. §-ához fűzött miniszteri indokolás aláhúzza a következőket: „A törvény a magyar és a nemzetközi szerzői jogi felfogásban egyaránt általánosan elfogadott elvet tükröz annak egyértelművé tételével, hogy a szerzői jogi védelem az alkotást a szerző szellemi tevékenységéből fakadó egyéni, eredeti jellege alapján illeti meg. *A védelemnek a mű egyéni, eredeti jellegén kívül más feltétele nincs, nem is lehet.*” (Kiemelés az eljáró tanácstól.) A törvény azt is tisztázza, hogy mi nem tekinthető egyéni, eredeti jellegű alkotásnak és ezért mi nem lehet tárgya a szerzői jogi védelemnek, illetve, hogy milyen más feltételek merülhetnek fel, amelyekről – miután túlmennek az egyéni, eredeti jelleg egyedüli kívánalmán – nem függhet a védelem. Nevezetesen, az Szt. 1. §-ának (6) bekezdése kimondja, hogy „valamely ötlet, elv, elgondolás, eljárás, működési módszer vagy matematikai művelet *nem lehet tárgya a szerzői jogi védelemnek,*” a § (3) bekezdésének a második mondata pedig rögzíti, hogy „[a] védelem *nem függ* mennyiségi, minőségi, esztétikai jellemzőktől vagy az alkotás színvonalára vonatkozó értékítélettől” (kiemelés az eljáró tanácstól). Az így most már az 1969-es törvényben foglaltaknál is pontosabban meghatározott feltételeket alkalmazza következetesen a Testület is. Így, például, az SzJSzT 38/03. számú szakértői vélemény a következőképpen utal az „egyéni, eredeti jelleg” jelentésére: olyan szellemi alkotásról van szó „amely egyéni abban az értelemben, hogy az adott körülmények között lehetőség van többféle kifejezési módra, s ezek közül a szerző egyéni módon valósítja meg azok egyikét vagy másikat, s amely eredeti abban az értelemben, hogy az nem csupán valamely már meglévő alkotás szolgai másolata.”¹

Az egyes gazdag magyarokról szóló leírások messze túlmennek az érintett személyekre vonatkozó adatok olyan pusztán felsorolásán, amely önmagában nem lenne elegendő azok szerzői jogi műként való minősítéséhez. Valamennyi leírás egyéni, eredeti jellegű. Jellegükben olyan újságcikkeknek felelnek meg ezek a leírások, amelyekben az újságíró színes, olvasmányos módon tárja az olvasók elé a tényfeltáró újságírói munka eredményeit. Nem férhet kétség ahhoz, hogy – a fent említett feltételek alapján – minden egyes leírás szerzői jogi védelem alatt álló műnek számít.

A szerzői jogról szóló 1999. évi LXXVII. törvény 30.§-a értelmében eltérő megállapodás hiányában a mű átadásával a vagyoni jogokat a szerző jogutódjaként a munkáltató szerzi meg, ha a mű elkészítése a szerző munkaviszonyból folyó kötelessége. Amennyiben a vagyoni jogokat a munkáltató megszerezte, a szerző már csak a szabad felhasználás körébe eső felhasználási módokat gyakorolhatja.

A mű felhasználására vonatkozó vagyoni jogok átszállására csak igen kivételes esetekben biztosít a törvény lehetőséget. A munkaviszony keretében történő jogszerzéshez is elengedhetetlen, hogy a törvényben meghatározott feltételek maradéktalanul teljesülnek, így:

i.) a mű létrehozása a szerző munkaköri kötelezettsége legyen

A munkaszerződésben, illetve a munkaköri leírásban kell meghatározni tehát, hogy a szerzőnek mely művek létrehozása tartozik a munkaköri kötelezettsége körébe.

ii.) ne legyen a felek között eltérő megállapodás

---

¹ Ld. „A szerzői jog a gyakorlatban – A Szerzői Jogi Szakértő Testület véleményeinek gyűjteménye (1997-2003)”, KJK Kerszöv Jogi és Üzleti Kiadó, 2004 (a továbbiakban: SzJSzT kötet), 77. old.

A törvény idézett rendelkezésétől eltérő megállapodást a munkaszerződéshez és munkaköri leíráshoz hasonlóan írásba kell foglalni. Amennyiben ilyen megállapodás létrejött a felek között, nyilvánvalóan ez az irányadó.

iii.) a szerző az elkészült művet a munkáltató részére átadja

Az átadással a szerző a mű nyilvánosságra hozatalához is hozzájárul, a szerző tehát a kész művet adja át a munkáltatónak. Az átadásra a munkáltatónál alkalmazott rend illetve szokások vonatkoznak.

A konkrét ügyben tehát az Sz. P. által készített szócikkek vonatkozásában a vagyoni jogok akkor szálltak át az R. Kiadóra, ha megállapítható, hogy azok elkészítése Sz. P. munkaköri kötelezettsége volt, valamint, hogy azokat a szerző az R. Kiadó részére átadta.

Az eljáró tanács a rendelkezésre álló iratokból, különösen a feljelentésben leírtakból és a mellékelt e-mailekből kiindulva azt vizsgálta, hogy az a tény, hogy Sz. P. az R. Kiadó szerverén keresztül elküldte saját privát e-mail címére az elkészült szócikkeket, illetve, hogy azokat az R. Kiadó, mint munkáltató tulajdonában lévő számítógépre illetve központi szerverre lementette, megállapíthatóvá teszi-e minden további nélkül az átadás megtörténtét. A kérdés az informatika elterjedésére és az információs technológiák térhódítására tekintettel jellemzően érinti a munkaviszonyban létrehozott művek vagyoni jogainak átszállását, ezért a kérdést a Szerzői Jogi Szakértő Testület elnöksége elé terjesztették állásfoglalás céljából. Az elnökség tagjai, illetve az eljáró tanács arra a következtetésre jutott, hogy *az átadás önmagában attól nem állapítható meg, hogy a mű a munkáltató szerverén keresztül haladt, illetve azon elmentésre került.* Az átadás a munkáltatónál bevezetett szokásos rend szerint, a szerzői mű közlésre kész állapotban a munkáltató rendszerébe történő beküldése, vagy más módon történő továbbítására irányuló kifejezett aktus, illetve megállapítható az átadás megtörténte akkor is, ha a munkaviszony megszűnésekor a munkakör átadásával együtt a kész szócikkek átadása is megtörtént.

Amennyiben a munkaviszonyban létrehozott mű vagyoni jogainak átszállásával kapcsolatban taglalt feltételek megvalósulása nem állapítható meg, úgy a művek felhasználásának joga nem szállt át az R. Kiadóra. Az megdönthető vélelemnek minősül, hogy a munkaviszonyban álló szerző munkaköri kötelezettségébe tartozik az adott mű létrehozása², azonban az eljáró tanács rendelkezésére álló dokumentumokból nem állapítható meg, hogy nem jött létre a felek között a vagyoni jogok átszállására vonatkozóan a törvény rendelkezéseitől eltérő megállapodás, és hogy azokat az R. Kiadó részére kifejezetten, a szokásos rend szerint a szerző átadta, így az sem állapítható meg, hogy az érintett művek felhasználási joga ne illette volna meg Sz. P.-t.

Az eljáró tanács szükségesnek tartja megjegyezni, hogy az R. Kiadó 2004. decemberi és az M. Magazin ugyancsak 2004. decemberi kiadványában néhány cikknél szöveg szerinti azonosság van. Mindez csak annyiban tenné megállapíthatóvá az R. Kiadó szerzői jogainak megsértését, amennyiben Sz. P.-től azokat az R. Kiadó megszerezte volna. Ez azonban a fent kifejtettek értelmében, a rendelkezésre álló iratok tanúsága szerint nem történt meg.

3.) Az Szjt. 7.§-ának (1) bekezdése szerint „szerzői jogi védelemben részesül a *gyűjteményes mű*, ha tartalmának összeválogatása, elrendezése vagy szerkesztése egyéni eredeti jellegű.”

---

² SzJSzt 14/02 sz. vélemény, SzJSzT kötet, 151-156 old.

Az egyes gazdag emberekről szóló leírások önálló cikkeként is megállnák a helyüket. Ezért valamennyi érintett kiadvány esetében elvileg e leírások gyűjteményéről beszélhetünk. Az, hogy az adott gyűjteményben foglalt műveknek a szerzője és a gyűjtemény szerkesztője ugyanaz a személy, nem zárja ki a gyűjtemény gyűjteményes műként való elismerését, amennyiben az megfelel a szerzői jogi védelem feltételeinek, vagyis „*ha tartalmának összeválogatása, elrendezése vagy szerkesztése egyéni, eredeti jellegű.*” Az „*egyéni, eredeti jelleg*”-nek az Szjt. 1.§-ában leírt fogalmát és feltételeit ebben az esetben is alkalmazni kell. Tehát az összeválogatásnak, elrendezésnek vagy szerkesztésnek egyéniük kell lennie abban az értelemben, hogy az adott körülmények között lehetőség van többféle összeválogatásra, elrendezésre vagy szerkesztésre, s ezek közül a szerző egyéni módon valósítja meg azok egyikét vagy másikat, s eredetinek kell lennie abban az értelemben, hogy az nem csupán valamely már meglévő gyűjteményes műben megvalósított összeválogatás, elrendezés vagy szerkesztés szolgai másolata.

Az eljáró tanács leszögezi, hogy a Testületnek az ilyen ügyekben kialakult gyakorlatára is figyelemmel,³ a vizsgált kiadványok esetében megállapítható azok gyűjteményes mű jellege. A gyűjteményes műnek minősítés vonatkozásában azonban külön fel kell hívni arra is a figyelmet, hogy a kiadványok *teljes egészükben*, tehát a 100 leggazdagabb magyarra vonatkozó tartalom túlmutatóan, többi részletükkel *együttesen* minősülnek gyűjteményes műnek.

Az eljáró tanács megállapította, hogy egyrészt a H. lap kiadványoknak, másrészt az M. Magazin 2004. évi számának az érintett – a 100 leggazdagabb magyart bemutató – részei egymáshoz viszonyítva összeválogatásában, elrendezésében, illetve szerkesztésében a következő elemek tekintetében hasonlóak, s ezek tekintetében merülhetne fel, hogy az utóbbiak az előbbieket szolgai másolatának számítanak: (i) az egyes gazdag emberekről szóló leírásoknak a becsült vagyon nagysága szerinti sorrendben való közlése; (ii) az egyes leírások esetében az érintett gazdag ember neve után a tevékenységi területének és a becsült vagyona nagyságának a feltüntetése; és (iii) két index közlése: az egyik ábécé sorrendben sorolja fel a gazdag embereket, a másik pedig a becsült vagyon nagyságának (s ennek következtében a közlés) sorrendjében.

Ahhoz, hogy ezeknek a H. lap különszámaiban már meglévő elemeknek az M. Magazin 2004. decemberi számában való „felhasználása” szerzői jogi jogsértésnek számítson, arra lenne szükség, hogy azok maguk egyéni, eredeti jellegűek legyenek abban az értelemben, hogy az adott körülmények között lehetőség volt többféle összeválogatásra, elrendezésre vagy szerkesztésre, s ezek közül a szerző egyéni módon valósította meg azok egyikét vagy másikat – más szóval, hogy ezek az elemek nem következtek magának a kiadványok alapjául szolgáló ötlet és téma, valamint a közlendő információ, jellegéből. Az eljáró tanács megállapítása szerint az egyéni, eredeti jellegnek ez a feltétele nem valósult meg.

Ad (i): A leggazdagabb emberekről szóló leírások közlésének egyetlen logikus sorrendje a leggazdagabbtól a kevésbé gazdagok felé haladás. Az ilyen sorrendben való közlésnek egyéni, eredeti jellege nincs.

---

³ SzJSzT 24/98 és SzJSzT 21/02 sz. vélemény, SzJSzT kötet, 161-163 old.

Ad (ii): Ugyanígy a téma jellegéből magából következik, hogy a gazdag emberek neve mellett nyomban a vagyoni értékét is feltüntetik. S miután gazdasági jellegű kiadványokról van szó nem tekinthető egyéni, eredeti jellegűnek az sem, hogy a tevékenységi terület is szerepel emellett. Ugyanezek az adatok találhatóak meg a név után következő két sorban pl. a Forbes magazin „The 400 Richest Americans” („A 400 leggazdagabb amerikai”) című évenkénti kiadványában is

(<http://www.forbes.com/lists/forbes400/2004/09/22/rl04land.html?chan=b1usrichest05>),

amelynek a listái, mint ahogyan arra a fenti 2. számú lábjegyzetben rámutatott az eljáró tanács, a legrégebbieknek és legismertebbeknek számítanak. (A Forbes lista a működési terület mellett a “fejlécben” közli a vállalat nevét is, majd ezek után az alapadatok után még további adatokat is tartalmaz; nevezetesen minden esetben feltünteti a szóban forgó gazdag ember korát, családi állapotát, lakóhelyét (a várost, ahol lakik) és iskolai végzettségét.)

Ad (iii) Nincs egyéni, eredeti jellege a két index közlésének sem (például az ilyen listák „ősanyjának” számító Forbes kiadványok is tartalmazznak ilyen indexeket; s e mellett még egy kor és egy lakóhely szerinti indexet is).

Az eljáró tanács tehát arra a megállapításra jutott, hogy a két kiadványban található bizonyos, önmagukban nem egyéni eredeti rendező elemek közötti azonosság nem teszi megállapíthatóvá azt, hogy az egyik gyűjteményes mű a másik gyűjteményes műre fennálló szerzői jog megsértésével jött volna létre.

4.) Az eljáró tanács vizsgálta azt is, hogy a H. lap/R. kiadványoknak illetve az M. Magazin 2004. decemberi exkluzív kiadványának a címe szerzői jogi védelemben részesül-e és, ha az előbbi kiadványok címe szerzői jogi védelemben részesül – jogosulatlan felhasználás esetén – megsérthette-e az M. Magazin, illetve Sz. P. ezzel kapcsolatban az R. Kiadónak a szerzői jogait?

A szerzői jogról szóló 1999. évi LXXVI. törvény (a továbbiakban. Szjt.) 16. §-ának (2) bekezdése így rendelkezik: „A szerző engedélye szükséges a mű sajátos címének a felhasználásához”.

Az eljáró tanács álláspontja szerint kiadványt készíteni a száz leggazdagabb magyarról önmagában csupán egy ötlet. Erre nem terjed ki a szerzői jogi védelem. Az ezt az ötletet megvalósító H. lap kiadványnak 2002-ben és 2003-ban „A 100 leggazdagabb magyar” volt a címe; míg az R. a 2004-es kiadványának „A 100 leggazdagabb magyar 2004-ben” címet adta. Az M. Magazin a 2004. decemberi száma „A száz leggazdagabb – 2004” címet viseli. Ezek a címek leíró jellegűek, s nem tekinthetők egyéni, eredeti jellegűnek; a kiadvány tartalmából egyszerűen ez a cím – annak a fent említett valamelyik változata – következik. Így még akkor sem lehetne megállapítani *szerzői jogi jogsértést* ha az utóbbi folyóirat-számnak „A 100 leggazdagabb magyar 2004-ben” lett volna a címe.⁴

---

⁴ Azt, hogy a témából – az adott ország leggazdagabb embereinek a bemutatásából – szükségképpen ilyen címvariációk következnek jól mutatják az R. 2004. decemberi kiadványának a 8. oldalán reprodukált kiadványcímlapok. A német nyelvű „Bilanz” folyóirat címlapján ez áll: „Die 300 Reichsten,” ami magyarul ezt jelenti “A 300 leggazdagabb;” a lengyel „Wprost” folyóirat címe ez: „100 naibogatszych polaków 2003” vagyis magyarul „A 100 leggazdagabb lengyel 2003,” a román „Capital” folyóirat címlapján pedig ez olvasható: „300 cei mai bogati români” – magyarul: „A 300 leggazdagabb román.” Azonban hasonló a címe az egyik legrégebbi és legismertebb – ha nem a legrégebbi és legismertebb – ilyen kiadványnak, a Forbes magazinénak; 2004-ben

Más kérdés, hogy milyen *versenyjogi* vagy *védjegyjogi* következményei lehettek volna ennek – illetve, hogy milyen ilyen jellegű következményei lehetnek a H. lap/R. kiadványok címével nem ilyen közvetlen módon azonos, de azok egyfajta módosított változatát jelentő cím használatának. Ezeknek a kérdéseknek a megválaszolása azonban nem tartozik a Testület hatáskörébe.

5) Az eljáró tanács kizárólag a szerzői és szomszédos jogi kérdésekkel foglalkozik; az ügyben felmerült, illetőleg felmerülhet egyéb kérdésekkel nem. Így nem foglalkozik – hatáskörénél fogva nem is foglalkozhat – például, azzal a kérdéssel, hogy megsértette-e Sz. P. munkajogi kötelezettségeit, vagy az M. Magazin az R. Kiadónak az ügy iratai alapján megállapítható módon bejegyzett védjegyére vonatkozó jogokat. (Szakértői szinten az utóbbi kérdés megítélésére a Magyar Szabadalmi Hivatal mellett működő Iparjogvédelmi Szakértői Testület illetékes.)

II. Válaszok a feltett kérdésekre:

- a) A korábban a vizsgálat céljára rendelkezésre bocsátott iratok gyűjteményes műnek számítanak-e?

A „rendelkezésre bocsátott iratok“ alatt a kérdező nyilvánvalóan az R. Kiadó, illetve az M. Magazin két kiadványát értette. A I. 3.) pont alatt kifejtettek értelmében az eljáró tanács igennel felel a kérdésre.

- b) Az M. Magazinban mik azok a momentumok, amelyek alátámasztják, hogy az R. Kiadó szerkesztési elvével azonos és azt durva módon sérti? (szedési hiba, helyesírási hibák, képek minősége, borítólappal hasonlósága, tartalmi-formai megjelenés)?

Az M. Magazinban vannak az R. Kiadó szerkesztési elveivel azonosságot mutató momentumok, ám az I. 3.) pont alatt kifejtettek értelmében szerzői jogi jogsértésről nem beszélhetünk.

- c) Sz. P. azzal, hogy az M. Magazin részére átadta az általa elkészített riportokat és önéletrajzokat, majd az M. Magazin azt megjelentette, megvalósult-e a Btk. 329/A. §-a (1) bekezdésébe ütköző, a szerzői vagy szerzői joghoz kapcsolódó jogok megsértésének a bűncselekménye?

Miután az eljáró tanácsnak, a rendelkezésre álló iratok alapján kialakítható véleménye szerint az R. Kiadó nem szerezte meg az Sz. P. által írt cikkekre vonatkozóan a szerzői vagyoni jogokat, egyéb, ennek esetleges ellentmondó

bizonyíték felmerülésének hiányában tehát a Btk. 329/A §-a (1) bekezdésébe ütköző bűncselekményi tényállás sem állapítható meg.

- d) Az M. Magazin a korábbi kiadásaihoz képest ezt a számot 50 000 példányban kívánta megjelentetni, a korábbi 5 000-hez képest. Megállapítható-e, hogy az M. Magazin a szóban forgó kiadvány megjelentetésével az R. Kiadó Kft.-nek milyen mértékű vagyoni hátrányt okozott?

A vagyoni hátrány okozása csak akkor bírna relevanciával, ha az eljáró tanács az előbb feltett kérdésekre igennel válaszolt volna. Mivel azonban a rendelkezésre álló iratokból a jogsértés tényét nem állapította meg az eljáró tanács, így a vagyoni hátrány kérdését sem vizsgálta. Meg kívánja azonban jegyezni az eljáró tanács, hogy a vagyoni hátrány mértékét könyvvizsgáló szakértő véleménye alapján, a kiadványokban megjelent hirdetések értékesítési árának összehasonlításával, a hirdetők közötti azonosság megvizsgálásával, illetve az M. Magazin és az R. Kiadó 2003. és 2004. évi, a kiadványokból származó mindennemű bevételeinek összevetésével lehetne megállapítani.

Budapest, 2005. június 3. és szeptember 12.

Dr. Kricsfalvi Anita
a tanács elnöke

Dr. Mayer Erika
a tanács előadó tagja

Dr. Szakadát István
a tanács szavazó tagja